

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2020/21:9

Onsdagen den 14 oktober

§ 1 Europeiska rådet

Statsminister Stefan Löfven

Information och samråd inför möte i Europeiska rådet den 15–16 oktober 2020

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar EU-nämndens sammanträde öppnat.

I dag får vi information från och har samråd med statsminister Stefan Löfven inför mötet i Europeiska rådet den 15–16 oktober.

Jag börjar med att lämna ordet till statsministern.

Anf. 2 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande och ledamöter! Europeiska rådet träffas alltså torsdag och fredag den här veckan, och på dagordningen står läget vad gäller covid-19, förhandlingarna mellan EU och Storbritannien, klimat samt EU:s relation med Afrika. Det kommer också att ske en uppföljande diskussion vad gäller attentatet mot Aleksej Navalnyj.

Fru ordförande! Vi ser ett allvarligt läge med fortsatt spridning av covid-19 i många delar av världen, bland annat inom EU. Också i Sverige ser vi en ökad spridning. Vi behöver fortsätta samarbetet inom EU för att motverka den här smittspridningen och även för att mildra effekterna på ekonomin. Inte minst gäller det samordning av fördelningen av vaccin både inom EU och globalt, vilket är värdefullt. Samordning sker i många olika sammanhang inom unionen, inklusive mellan medlemsstaternas smittskyddsexpertis.

Det är bra att skapa tydlighet i frågor som karantän och testning vid resor inom Europa. Samtidigt ska vi respektera ländernas beslutanderätt inom hälsoområdet. Inriktningen bör därför vara att skapa så mycket samstämmighet och tydlighet som möjligt, med bibehållen frihet för länderna att vidta de åtgärder som bedöms nödvändiga.

Fru ordförande! När det gäller förhandlingarna mellan EU och Storbritannien om den framtida relationen är målsättningen naturligtvis att nå en uppgörelse i god tid innan övergångsperioden är slut. Därför är det oroväckande att vi inte står närmare en uppgörelse, även om flera framsteg har gjorts under de allra senaste veckorna. De svåraste frågorna handlar fortfarande om rättvisa konkurrensvillkor, särskilt då om hur statsstöd ska regleras och om fiskerifrågorna, men även tvistlösning för att garantera efterlevnaden av utträdesavtalet är en svår fråga.

Förhandlingarna har också påverkats av att den brittiska regeringen för

en tid sedan lade fram ett förslag till nationella regler som strider mot överenskommelsen i utträdesavtalet, särskilt vad gäller Nordirland. Kommissionen har inlett ett överträdelseärende mot Storbritannien med anledning av detta. Formellt sett är det en separat fråga, men det undergräver förtroendet för Storbritannien som partner inte bara i förhandlingarna i dag utan också på lång sikt.

Regeringen stöder fortfarande EU:s förhandlare Michel Barnier i hans försök att nå en överenskommelse och kommer att agera konstruktivt för att en överenskommelse ska kunna nås. Vi vill ha en nära relation mellan EU och Storbritannien i framtiden. Det är viktigt för EU, och det är viktigt för svenska jobb och svensk ekonomi.

Fru ordförande! Klimatfrågan är åter på Europeiska rådets dagordning, och det handlar nu om vilka åtgärder som måste vidtas i dag för att EU ska kunna nå sitt långsiktiga mål om klimatneutralitet till år 2050 och därmed leva upp till Parisavtalet. Europeiska rådets ordförande Charles Michel har planerat för en diskussion vid mötet i morgon, medan beslut ska fattas i december. Diskussionen förs då med utgångspunkt i det klimatpaket som kommissionen presenterade i september. Kommissionen föreslår att 2030-målet för minskade växthusgasutsläpp skärps från dagens 40 procent till minst 55 procent.

Sverige hör till de länder som driver på hårdast i klimatfrågan, och regeringen hade gärna sett en ännu högre målsättning. Samtidigt finns det länder som motsätter sig förslaget och tycker att minst 55 är att gå för långt. Vi ska inte heller glömma bort att det finns en medlemsstat som fortfarande inte står bakom det långsiktiga målet om klimatneutralitet till år 2050. Det finns alltså en risk att vi inte kan komma överens i december, och skulle så vara fallet fortsätter dagens mål om 40 procent att gälla.

Av det skälet är det viktigt att ge stöd till kommissionens förslag, och av det skälet har Sverige tagit initiativ till att samla en grupp likasinnade länder i ett gemensamt uttalande till stöd för ett skärpt 2030-mål på minst 55 procent före årets slut. Jag kommer i morgon även att överlämna vårt uttalande till Charles Michel. Slutligen är det viktigt att *alla* medlemsstater bidrar till att nå målet, som alltså därför bör gälla både på EU-nivå och för varje medlemsstat.

Fru ordförande! Europeiska rådet ska också diskutera EU:s relation till Afrika inför ett planerat möte med afrikanska ledare i december. Sverige vill se en mer sammanhållen relation mellan EU och Afrika – ett partnerskap som baseras på ömsesidighet och gemensamma intressen – och detta planerade toppmöte är ett viktigt tillfälle att driva på för en sådan utveckling.

Regeringen anser att jobben och möjligheter till utbildning ska vara centrala delar av samarbetet. Även mänskliga rättigheter, demokrati, jämställdhet, rättsstatens principer samt miljö- och klimatomfattig hållbarhet och investeringar är viktiga delar. Givet den pågående covid-19-pandemin är också rättvis tillgång till vaccin för alla en aktuell fråga som bör understrykas.

Fru ordförande! Avslutningsvis ska Europeiska rådet återkomma till frågan om förgiftningen av den ryske oppositionspolitikern Aleksej Navalnyj. EU har gemensamt fördömt attacken och även ställt krav på en transparent, oberoende och konklusiv rysk utredning av attacken. Den ska göras med stöd av Organisationen för förbud mot kemiska vapen, OPCW.

Attacken är ett brott mot folkrätten, och det berör hela det internationella samfundet i kampen mot kemiska vapen. EU måste agera enat.

2020/21:9

13 oktober

Eftersom Ryssland inte har hörsammat EU:s krav på en trovärdig utredning är det rimligt att nya sanktioner införs. Attacken mot Navalnyj är en del av ett mönster av aggressivt ryskt beteende, inklusive det som gäller gentemot Belarus och Ukraina samt i fallet Jurij Dmitrijev. För Sverige är det centralt att EU upprätthåller en principfast och balanserad Rysslandspolitik.

Fru ordförande! Det var min redogörelse inför det möte som inleds i morgon.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket, statsministern! Jag kommer nu att utifrån partiernas storleksordning ge ordet till anmälda talare.

Anf. 4 MARKUS SELIN (S):

Fru ordförande! Tack för en tydlig redogörelse, statsministern!

Förra veckan var jag och en handfull riksdagsledamöter på lunch i Brittiska residenset här i Stockholm, där vi under en pågående samhällsutmaning noggrant höll avståndet kring lunchbordet medan vi talade om en annan samhällsutmaning. Ambassadör Judith Gough hade bjudit in till samtal med den brittiska utrikesministerns sändebud för FN:s tjugosjätte klimatförändringskonferens, John Merton. För första gången arrangeras nu konferensen av Storbritannien, i Glasgow i november nästa år.

Under lunchen talade vi om hur det pågående virusutbrottet påverkar klimatarbetet, om det stundande presidentvalet i USA och hur brexit kan påverka engagemanget i och samspelet kring klimatarbetet. Samtidigt som vår nämnda lunch ägde rum nåddes vi av beskedet att Europaparlamentet, med den svenska och socialdemokratiska europaparlamentarikern Jytte Guteland i spetsen, ställt sig bakom 60 procents utsläppsminskning fram till år 2030, nationella bindande mål och att klimatneutralitet ska nås senast 2050.

Det är nu viktigt att rådet antar en ambitiös hållning och att rådet och Europaparlamentet kan komma överens om en ambitiös klimatlag. Sedan är det förstås viktigt för Sverige att bevaka att de pengar som nu ska användas för att återstarta Europas ekonomi verkligen används på ett sätt som gör att vi uppnår klimatmålen och klarar den utmaning vi står inför. Arbetet kan nu påbörjas i trepartssamtal mellan Europaparlamentet, EU-kommissionen och rådet för att finna en slutlig överenskommelse som blir lag.

Stora förlopp råkar just nu sammanfalla – det är virusutbrott, amerikanskt presidentval, utträdesavtal i brexit, trepartssamtal och klimatförändringskonferens i Storbritannien. Uttalandet om att inte förspilla möjligheter som uppkommer i en rejäl kris brukar tillskrivas Winston Churchill. För alla oss som hellre ser möjligheter och hopp i stället för problem och hot, vad ser statsministern för möjligheter för Sverige att påverka det globala klimatarbetet i rätt riktning i närtid? Och vilka konkreta insatser ser statsministern som särskilt viktiga för Sverige att driva i vårt globala klimatarbete?

Anf. 5 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Ja, vi står inför en avgörande stund när världens länder nästa år ska uppdatera sina åtaganden för att nå Parisavtalet och hejda den globala uppvärmningen. I ljuset av det är det otroligt viktigt att EU visar ledarskap, höjer sina ambitioner och höjer sitt klimatmål till 2030.

Vi har förstått att regeringen konsekvent här i EU-nämnden och i riksdagen har sökt stöd för linjen att EU ska minska sina utsläpp med minst 55 procent till 2030, och det uppfattar jag även är statsministerns besked i dag. EU-kommissionen har gjort en utförlig konsekvensanalys och kommit fram till att 55 procent är ett lämpligt mål för att minska utsläppen till 2030. Det är en rejäl ambitionshöjning jämfört med i dag, och vi moderater står fullt ut bakom den.

Det är dock förvirrande att försöka tolka regeringspartiernas linje i den här frågan, för när Moderaterna ställde sig bakom målet om minst 55 procents utsläppsminskning i parlamentet häromveckan kallade Socialdemokraternas främsta företrädare i Europaparlamentet det ”inte närmelsevis tillräckligt” och menade att det är att strunta i klimatet. Samma sak har hörts från socialdemokratiska och miljöpartistiska ledamöter i det här huset, trots att det är den linje som regeringen konsekvent har sökt stöd för i riksdagen.

Regeringspartierna verkar driva olika linjer samtidigt; å ena sidan driver Socialdemokraterna i Europaparlamentet 60 procent, Miljöpartiet har drivit 65 procent och regeringen driver här minst 55 procent. Då tycks det ju inte bara vara sifferbingo som regeringen ägnar sig åt utan också, om statsministern ursäktar, ett visst mått av hyckleri – man anklagar andra för att inte stå bakom målen offensivt, när man själv har samma mål. Därför undrar jag: Delar statsministern sina partikollegors bild att det är otillräckligt och att strunta i klimatet att ha som mål att minska utsläppen med minst 55 procent? Varför söker regeringen i så fall stöd för just den linjen här i dag?

Fru ordförande! En annan viktig fråga för Moderaterna i förhandlingarna om den nya klimatlagen har varit målet om att klimatneutralitet till 2050 ska gälla alla medlemsstater var för sig och inte bara tillsammans. Statsministern berörde detta, och min följdfråga blir hur regeringen resonerar kring detta kopplat till 2030-målet. Bör samma krav ställas på medlemsstaterna kopplat till 2030-målet, det vill säga att det ska uppnås av varje land för sig eller snarare tillsammans?

Anf. 6 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru ordförande! Tack för föredragningen, statsministern!

Vi börjar närma oss slutet för brexit, och frågan är hur relationerna med Storbritannien blir i framtiden. Vi delar regeringens och kommissionens syn att EU och Storbritannien ska ha så nära relationer som möjligt, och detta är extra viktigt just för Sverige som har ett stort handelsutbyte med Storbritannien och därtill väldigt många medborgare som är bosatta i landet. Sverige är således mer beroende av goda relationer med Storbritannien än många andra länder.

Här tycks två frågor vara extra komplicerade; det är frågan om rättvis konkurrens, och det är fisket.

När det kommer till företagsstöden ser det i alla fall på pappret oroande ut med den nya lagstiftningen och den nya process som pågår mot

Storbritannien. Samtidigt bör Storbritannien vara villigt inställda till frihandel i sak och till att begränsa möjligheten till subventioner. Min förhoppning är alltså att man i alla fall ska kunna komma överens här. Däremot tycks det vara svårare vad gäller fisket.

Jag tycker att Sverige, som är mer beroende av Storbritannien, bör vara mer berett att verka för kompromisser också här. Fisket skulle kunna vara en sådan fråga. EU-ländernas men inte Sveriges fiske sker till stor del i Storbritanniens vatten. Men som helhet är fisket en obetydlig del av EU-ländernas ekonomier. Storbritannien har förmodligen inte ens självt kapacitet att fiska upp all sin fisk på brittiskt vatten.

Slutsatsen är, som jag ser det, att det borde vara en attraktiv fråga att kompromissa kring. Jag undrar därför hur statsministern ser på kompromisser kring fiske samtidigt som man kanske är tuffare vad gäller rättvis konkurrens.

Jag vill också säga några ord om klimatet. Kommissionen för nu fram sitt förslag om en minskning på 55 procent. I det sifferbingo som regeringspartierna ägnar sig åt är vi ändå glada över att man landar på 55. Man ska komma ihåg att det är ett ambitiöst mål, som sannolikt kommer att vara svårt att nå. Frågan är vilken politik som ska följa på detta mål.

Villkoren som man sätter upp är viktiga och i allmänhet bra. Åtgärderna ska genomföras så kostnadseffektivt som möjligt – det är mycket viktigt – och man måste undvika CO₂-läckage. Frågan är hur man ska göra detta om EU:s politik inte går i samklang med övriga världen. Här finns anledning att känna oro. Det har tidigare talats om klimattullar. Men de flesta länder tycks nu ha insett att de inte är realistiska och att det sannolikt skulle ta lång tid att diskutera sig fram till en sådan lösning.

Med hur stor oro ser statsministern på att just EU:s politik inte går i samklang med övriga världen och att vi kanske får se CO₂-läckage, alltså att utsläppen i världen inte minskar samtidigt som EU drabbas ekonomiskt?

Vad gäller Afrika ser vi positivt på det utbyte som sker. Men vi vill upprepa det vi brukar föra fram i de sammanhangen: Det är i diskussioner med afrikanska länder alltid viktigt att lyfta upp frågan om återvändande och återtagande av egna medborgare. Bistånd ska inte komma på fråga till länder som inte är beredda att ta emot sina egna medborgare.

Anf. 7 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack för föredragningen inför Europeiska rådet, statsministern!

Jag tänker uppehålla mig vid covid-19 och klimatlagen. Nu börjar smittspridningen återigen öka inom EU, och i medlemsstaterna införs interna och regionala nedstängningar och restriktioner. Det är oerhört viktigt att vi drar lärdom av att vi i våras var för sena på bollen. Det skedde väldigt stora nedstängningar som fick stora konsekvenser.

Det är viktigt att man nu gör det mer samordnat, säkerställer rörligheten och att möjligheterna till transporter fortsätter, så att det inte blir samma situation som i våras. Då fick EU kritik för passivitet och för att man agerade lite för långsamt. Men nu har vi lärdomar och kanske större möjlighet att vara proaktiva i de bitarna utan att det går ut över smittbekämpningen, riskerar att leda till ökad spridning eller får konsekvenser för ekonomin på samma sätt.

Vad gäller klimatlagen handlar det om att ställa om till ett fossilfritt samhälle och är en av vår tids största utmaningar. Det kräver att alla aktörer i samhället bidrar till omställningen. Vi ställer oss mycket positiva till att EU nu sätter ett fast klimatmål till år 2030 med slutmålet att nå nettonollutsläpp till år 2050.

Vi ser såklart gärna att klimatmålet är så ambitiöst, så progressivt och så högt som möjligt och uppskattar att statsministern söker mandat för att söka koalitioner med likasinnade länder för att nå så långt det bara går.

Ett högt och ambitiöst mål sänder en viktig signal till hela samhället och skapar tydliga ramverk och förutsättningar för alla berörda branscher. Sverige ligger redan långt fram i den gröna omställningen. Andelen förnybart i den totala energimixen är stor, och vi arbetar hårt på att ställa om vår fordonsflotta och för biobränsle i flyget. Vi har en industri med stor och växande potential. Svensk miljöteknik är eftertraktad i omvärlden. Det finns nu också fossilfria färdplaner för en rad tunga branscher. Det visar att det är många som är på tårna, som är beredda att vara med och genomföra det som vi beslutar politiskt.

Ett ambitiöst klimatmål bekräftar för branscherna att de ligger helt rätt i tiden och ger dem ytterligare en morot att fortsätta med omställningsarbetet. I längden kommer detta också att gynna svensk tillväxt då vår miljöteknik redan är en stark exportvara. Den kommer att bli än viktigare framöver när fler länder ökar takten för omställningen.

Vi vill också poängtera att det såklart är viktigt att arbetet inte avstannar år 2030. Det är centralt med ett ambitiöst mål tills dess och att vi ska nå nettonoll till år 2050. Men omställningstakten måste fortsätta obruten. I det här arbetet har olika medlemsstater i EU olika förutsättningar för att ställa om. För att säkerställa att vi når slutmålet till år 2050 gäller det att vi sätter igång arbetet med att också skapa delmål uppdelade på femårsperioder även efter år 2030.

Anf. 8 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande! Jag börjar med Markus Selin. De olika delar som du räknade upp sammanfaller. När det gäller möjligheterna för Sverige att påverka handlar det bland annat om det vi själva gör. Jag får ofta höra att det är intressant att se vad Sverige gör på till exempel industriområdet. Stål utan kol brukar vi prata mycket om. Men vi gör också andra saker. Det vi själva gör är alltså ett sätt att driva den frågan.

Det vi gör EU-området är också att söka så många likasinnade som möjligt för att trycka på och få en ännu mer offensiv hållning i frågorna. Det gör vi också globalt. Vi gör det vi kan för att stödja andra länder i deras klimatomställning; en försvarlig del av vårt utvecklingsbistånd är riktat mot den typen av frågor. Det finns alltså en mängd olika sätt på vilka vi kan bidra. Jag tror också att vi är bland de största givarna, om inte den största givaren, till exempelvis den gröna klimatfonden. Vi har alltså en mängd olika instrument till vårt förfogande.

Jag brukar säga att Sverige inte är någon stormakt, men på just klimatomställningsområdet räknas vi faktiskt som en stormakt. Vi har alltså mycket att göra där och att fortsätta med. Vi ska inte slå oss till ro.

Jessica Rosencrantz från Moderaterna frågade om det här med minst 55 och de olika siffrorna. Det är klart att vi skulle vilja se ett mål som är i enlighet med Europaparlamentets. Men det är också viktigt att vi agerar på

ett sådant sätt att det inte understiger det som kommissionen har lagt fram. För att uppnå det kommer vi att fortsätta arbeta med likasinnade länder.

2020/21:9

13 oktober

Vi är drivande och ambitiösa. Vi ska fortsätta att vara det. Vi hade gärna sett ett ännu högre mål men menar att det är viktigt att fortsätta jobba med likasinnade för att säkra det mål som nu verkar vara möjligt och realistiskt att nå. Återigen, vi måste komma ihåg att om vi inte uppnår enighet är vi kvar vid 40 i stället för 55. Det är alltså tanken.

Jag ska svara Martin Kinnunen när det gäller kompromiss med UK. Vi säger hela tiden att vi vill stödja kommissionens förhandlare Michel Barnier i att nå en kompromiss i sin helhet och försöker vara så pragmatiska som möjligt i alla delarna. Vi vill nämligen ha en uppgörelse, dock med vissa gränser. Och det är alla överens om. Vi måste stå upp för den inre marknads integritet, så att den inte hotas. Det måste också vara skillnad mellan att vara medlem och inte medlem.

Nu verkar det ändå som att det görs framsteg. Vi får hoppas på att det går. Exakt hur den kompromissen ska se ut ska förhandlarna komma fram till. Men de vet vad de kommer att få. Vi gör väl i stort sett en överblick av hur situationen ser ut i dag och av stödet för fortsättningen. Jag ser inte att det är något speciellt som ska göras och som Europeiska rådet ska peka ut, utan det handlar om fortsatt stöd för förhandlaren och om att verkligen försöka göra en ansträngning för att komma i mål. Det är oerhört viktigt. Men det finns som sagt en gräns för hur långt man kan gå.

När det gäller klimat och läckage är det klart att den diskussionen också pågår. Därför kom det här med tullar upp, som Martin Kinnunen själv nämnde, inte minst i samband med budgetdiskussionen. Det ska alltså kosta för länder utanför EU som inte gör samma ansträngning. Det perspektivet är viktigt.

Samtidigt är jag helt övertygad om att Sverige har en konkurrensfördel gentemot andra genom att ligga före i spåret. Jag är helt övertygad om att bara det faktum att vi kan ha en stålproduktion utan kol betyder att det är det stålet som kommer att efterfrågas runt om i världen, inte minst av den unga generationen. Man vill ha stål som är gjort utan kol eller andra produkter eller för den delen tjänster där vi ligger före. Jag tror på rätt avvägning där. Det kan finnas en viss risk för läckage. Men det kommer också att finnas konkurrensfördelar.

Det ser svenska företag nu. Vi har mängder av uppgörelser med näringslivet i olika sektorer där de ligger och pressar på oss lite. De vill nämligen. De ser att det här är business. Jag tror alltså på lite balans i den diskussionen.

I fråga om Afrika och återvändande står det också på dagordningen att diskutera med afrikanska länder om skyldigheten att se till att människor kan återvända till de stater de är medborgare i.

Avslutningsvis svarar jag Annika Qarlsson att det när det gäller covid är viktigt att vi får till samordningen bättre än i våras. Det var absolut inte bra. Vi har också levererat en hel del kritik. Sverige stängde faktiskt inte gränserna. Vi exporterade, medan andra gjorde tvärtom. Allt fler ser behovet av det. Samtidigt lämnar vi naturligtvis till medlemsstaterna att ta de beslut som medlemsstaterna ska ta. Vi är övertygade om att det går att hitta balansen mellan samordning och medlemsstaternas integritet.

När det gäller klimatlagen är det rätt att man också måste sätta upp delmål. Därför finns diskussionen om att ha ett 2040-mål och så vidare.

Banan måste vara tydlig, så att vi inte slappnar av efter 2030 om vi uppnår det målet. Vi måste fortsätta till neutralitet 2050.

Anf. 9 JONAS SJÖSTEDT (V):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Jag tänker ta upp två frågor. Den första gäller klimatet. Man kan fråga sig vad som är realistiskt i klimatförhandlingar. Sveriges utgångspunkt bör rimligen vara behovet av utsläppsminskningar för att rädda klimatet. Det är egentligen den enda realistiska hållning som vi kan ha, att vi måste göra det som krävs.

Sett i det ljuset är målsättningen på 55 procent alltför låg. Jag skulle önska att Sverige gick in med en högre målsättning, väl medveten om de svårigheter som sedan kommer att möta oss i kommande förhandlingar. Men Sveriges uppgift bör rimligen vara att göra det som krävs för att rädda klimatet.

Jag såg debatten i EU-parlamentet när man antog sitt betänkande. Jytte Guteland var rapportör. Jag såg också den stolthet många socialdemokrater kände över det arbetet. Jag förstår det. Hon gjorde allt hon kunde och kom till en position på 60 procent. Jag hade gärna sett att den var ännu högre. Det tror jag att Jytte Guteland också hade gjort. Det blir på något sätt futtigt när Sveriges regering strax efter den relativa framgången i EU-parlamentet lägger sig på en lägre nivå än den svenska rapportören har fått igenom.

När jag lyssnar på Centerpartiet här i salen kan jag inte föreställa mig annat än att det om regeringen så önskar finns en majoritet för en högre målsättning. Jag ser en liberal som nickar här också. Den dörren är alltså öppen. Jag önskar att regeringen kliver igenom den dörren. Det är verkligen att sätta klimatet främst och att ha det som utgångspunkt. Det är alltså min uppmaning till regeringen och statsministern.

Ryssland nämndes också. Det finns en öppning i punkt 13 för att tillföra andra internationella frågor. Med den diskussion som finns om sanktioner och Navalnyj är det helt naturligt att skriva in positionen till Ryssland i dokumentet. Det tycker jag vore bra. Det är självklart också bra att nämna Navalnyj vid namn.

Jag tycker dock att Sverige bör kämpa för att även Jurij Dmitrijev ska nämnas vid namn i deklarationen. Dmitrijev är en ledande forskare om stalinismens brott i 30-talets Sovjetunionen. Han har utrett tusentals av de massmord som skedde. Det gäller även svenska medborgare som på den tiden mördades i det karelska området. Han har nu dömts till ett långvarigt fängelsestraff på uppenbart förfalskade grunder.

Jag menar att Sverige bör agera, tillsammans med andra länder, för att lyfta upp Dmitrijevs fall i alla möjliga sammanhang. Att han skrivs in i rådsslutsatserna kan ha betydelse i relationen till Ryssland.

Anf. 10 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru ordförande! Tack, statsministern, för informationen inför Europeiska rådet!

Toppmötet kommer med flera viktiga frågor. En av de viktigaste är hur det ska gå med brexit. Kommer vi att hamna i ett avtalslöst brexit, eller kommer man att kunna enas runt förhandlingsbordet? Det finns en stor risk för ett avtalslöst brexit.

Utiifrån de rådsslutsatser som har kommit om EU:s relationer med Storbritannien uppmannar man nu varje land att förbereda sig för alla typer av scenarier. Det innebär även ett avtalslöst brexit. Min fråga är hur regeringen förbereder sig för ett sådant scenario.

Frågan om hur EU kan mildra effekterna av covid-19 och samordnat agera för framtagande av vaccin liksom distribution är viktigt för alla våra medborgare. Vid sidan av att rädda liv står nu mycket på spel. Den ekonomiska utvecklingen påverkar alla samhällssektorer. Ju längre tid pandemin pågår, desto fler får svårt att klara sig ekonomiskt. Det krävs nu ett återhämtningspaket som blir effektivt men också återspeglar EU:s prioriteringar liksom värderingar.

När det gäller klimatförändringarna är det viktigt att klimatambitionerna blir realistiska med en forskning som stöder åtgärder som ska sättas in så att vi inte har ett sifferbingo utan att det finns någonting bakom siffrorna.

En stor del av medlen i återhämtningsfonden kommer att gå till klimatsatser. Vi vill inte se åtgärder som inte ger effekt, utan det måste vara åtgärder som gör skillnad. Det gäller att inte någon skor sig, att det blir korruption och att det blir slöseri med EU-medel då Sveriges skattebetalare nu är med och står för både lån och bidrag vid sidan av EU-avgiften. Därför måste vi visa särskild aktsamhet.

På mötet avser man inte att nå en uppgörelse om klimatmålen, utan det återkommer man till i december. Jag hade en fråga precis som Moderaterna, som jag inte tyckte att de fick svar på. Det handlar om skärpningarna av utsläppsmålen och huruvida EU:s mål om klimatneutralitet till 2050 ska gälla enbart för EU eller även för varje medlemsstat. Hur ser statsministern på det?

I EU:s närområde pågår flera allvarliga konflikter som oroar. Det gäller situationen i Belarus, Turkiets aggression utanför Cypern och Grekland liksom situationen för och konflikten om Nagorno-Karabach.

Likaså är det viktigt att EU:s ledare nu reagerar kraftfullt på Navalnyj-fallet och kräver en utredning av det fallet och att ansvariga ställs till svars. Här hoppas jag att statsministern kommer att vara tydlig när det nu gäller sanktioner mot Ryssland eftersom de ju inte har tagit upp någon utredning.

EU måste agera samfällt och tydligt. Risker är annars att Ryssland i fortsättningen kan komma att agera på europeisk mark liksom i flera tidigare fall. Det är något som äventyrar våra medborgares liv hälsa, vid sidan av allt det som oppositionen får uppleva i Ryssland.

Avslutningsvis kommer vi till frågan om EU:s möte med Afrikanska unionen. Där avses många frågor att avhandlas. Det gäller vaccin, investeringar, digitalisering, ekonomi, migration, fred och säkerhet, och så vidare.

EU har tagit fram olika strategier nu under en ganska lång tid med handlingsplaner och färdplaner sedan ett antal år. Min fråga är om statsministern anser att man kan se tydliga resultat av det arbete som har pågått.

I de prioriteringar som statsministern nu räknar upp finns det många viktiga frågor. Men statsministern nämner inte frågan om migration. Är inte det för just Sverige en viktig fråga? Varför prioriterar statsministern inte migrationsfrågan?

Anf. 11 JOAR FORSSELL (L):

Tack, statsministern, för de inledande kommentarerna! Också jag vill upprätthålla mig vid klimatet. Det som statsministern för fram är lite otydligt.

Det är uppenbart att vi är överens om att Sverige ska vara en stormakt i klimatfrågan. Statsministern beskriver Sverige som det. Vill man vara en stormakt behöver man också på ett realistiskt sätt svara på hur vi ska undvika en klimatkris. Min läsning av den allvarliga klimatkris som vi ser redan nu rullas ut i världen och som redan här är att en minskning med 55 procent inte räcker.

I Europaparlamentet röstade Vänsterpartiet, Liberalerna, Miljöpartiet och Centerpartiet för en minskning med 65 procent. Socialdemokraterna röstade för en minskning med 60 procent. Jag tror till och med att Vänsterpartiet gick längre och röstade för 70 procent.

Det verkar finnas en ganska tung vikt vid tuffare klimatmål i vår parlamentariska församling här och definitivt i regeringsunderlaget. Samtidigt säger statsministern i sina inledande kommentarer att de kommer att börja förhandlingarna med att lämna in kravet på 55 procent men att de samtidigt har höjda ambitioner.

Det som jag inte riktigt förstår är: Vad ser statsministern framför sig ska vara Sveriges ingång i klimatfrågan? Är det 55 procent, eller är det 60 procent? Eller är det kanske, som jag uppfattar som någon form av mellanväg, 60 procent med sikte på 65 procent? Sedan kanske man kan backa till 55 procent, för att det är bättre att uppnå 55 procent än ingenting alls i förhandlingarna, och man vill kunna förhandla med de parterna.

Någonstans måste vi få veta vad som är Sveriges ambition och ingång i frågan. Jag tycker att det inte räcker med att säga höjda ambitioner eller tuffare mål. Vi måste få höra det här i riksdagen. Menar statsministern att vår ingång ska vara till exempel 60 procent med sikte på 65 procent men att man ändå vill ha ett mandat att förhandla med de krafter som vill ha 55 procent? Eller menar statsministern att Sveriges ingång kommer att vara 55 procent?

Jag tycker att det är en väsentlig skillnad. Jag menar att Sverige måste driva på för detta. Det kan inte vara så att det hela tiden ska vara parlamentet som driver på och tröskar på. Vi måste få ta ledarrollen i detta, precis som den stormakt vi ska vara.

Anf. 12 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Tack för redogörelsen, statsministern. Klimatkrisen är en existentiell kris. Det är inte något som händer i framtiden utan någonting som pågår här och nu. Vi har i Sverige den senaste tiden sett både översvämningar upprepade gånger och skogsbränder.

Själv blev jag väldigt berörd när jag gick till min badstrand och märkte att det var fiskar som var uppspolade där. Senare lärde jag mig att den ökade vattentemperaturen gjorde att de inte fick i sig tillräckligt med syre.

Vi ser också i ett globalt perspektiv att det är miljontals människor som är på flykt på grund av klimatförändringarna. De flyr från naturkatastrofer och väderhändelser. Framför allt är det barn, kvinnor och fattiga som drabbas i de fallen.

Samtidigt som den krisen pågår ser vi en enorm uppslutning kring klimatarbetet. Vi har ungdomar som fortsätter att strejka trots corona. De

gör det digitalt över hela planeten med Greta Thunberg i spetsen. Vi ser också fackförbund som kommer ut med klimatinitiativ och vill se minskad klimatpåverkan.

Jag är också näringspolitisk talesperson. När jag träffar företag är de väldigt tydliga med att de vill att EU ska ha tydliga, ambitiösa klimatmål och en tydlig riktning. Uppslutning är, som statsministern har varit inne på, väldigt viktigt i det här arbetet.

Sverige har länge jobbat konstruktivt tillsammans med likasinnade för minst 55 procents utsläppsminskningar. Det är viktigt att hålla ihop EU så att vi når målet. Samtidigt har förutsättningarna förändrats här.

Vi har hört att kommissionen har föreslagit minst 55 procent, men EU-parlamentet har föreslagit minst 60 procent. Ser vi på Parisavtalet och vad vetenskapen pekar mot är siffran ännu högre, eller lägre om man ser till utsläppen.

Här är det viktigt att Sverige fortsätter att vara en konstruktiv ledande kraft som får med medlemsstaterna på minst minus 55 procent. Samtidigt ska man försöka att driva så ambitiöst det bara går, och helt i linje med vetenskapen, att det är ett golv och inte ett tak som man har satt.

Det är också väldigt viktigt att all relevant lag och policy ska bidra till klimatmålen och att beräkningar och uppföljningar finns på plats så att det blir trovärdigt och ger förtroende hos medborgarna.

Min fråga till statsministern är: Hur ser statsministern på möjligheterna att både nå en bred uppslutning kring minst 55 procent och att samtidigt försöka öppna dörren för en så hög klimatambition som möjligt?

Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande! Jag börjar med frågan om utsläppsminskning, vilket mål och så vidare. Det vi har drivit tillsammans med likasinnade är minst 55 procent. Det är klart att vi gärna ser högre. Men vi måste också inse att det finns ett land som inte har accepterat målet 2050. Det krävs att ett land säger ifrån för att det inte ska bli något, och då är vi kvar på 40 procent. Det krävs bara ett land. Vi måste vara enhälliga.

Vi är drivande och ambitiösa och hade gärna sett ett högre mål. Samtidigt ska vi jobba tillsammans med så många som möjligt för att åtminstone flytta fram positionerna till det. Kan vi komma längre, fine, då gör vi det naturligtvis. Vi skulle ha velat se enighet med det som Europaparlamentet har slagit fast, men det var en pragmatism.

Man kan säga att man ska göra något mycket mer, och så blir man kvar på 40 procent. Då har man inte vunnit speciellt mycket. Man har vunnit att man minsann sa att man ville ha mer, men det är de facto en förlust.

Vi ska uppåt till minst 55 procent. Vi har likasinnade som stöder det. Det är vad vi driver. Kommer vi upp till någon annat, fine. Men vi ska åtminstone se till att säkerställa det som i dag verkar vara det realistiska och möjliga.

Jonas Sjöstedt ställde frågan om Dmitrijev. Det är inget i slutsatserna nu om Ryssland som sådant. Däremot har vi i FAC tagit upp det fallet tydligt. Vi kommer naturligtvis att fortsätta att göra det. Men i just de här slutsatserna står det inte om Ryssland. Det finns däremot en uppföljning av mordförsöket på Navalnyj.

Désirée Pethrus ställde en fråga om brexit. Vi förbereder oss naturligtvis på alla departement om det skulle vara så illa. Vi ska nu arbeta

stenhårt för att nå en överenskommelse med UK. Men det är klart att vi också har förberett ett annat scenario. Det har vi gjort nästan sedan brexitförhandlingarna inleddes. Det är alla departement, myndigheter, samarbete med näringslivet och Kommerskollegium. Det finns ett brett intensivt arbete för att kunna hantera det.

Det vore naturligtvis en stor missräkning om man inte fick till ett avtal här. Även om vi är förberedda kommer det att innebära stora svårigheter och fördyringar för många företag. Det är verkligen mycket som står på spel här. Men självfallet förbereder vi också för ett sådant scenario. Vi uppmanas i slutsatserna till att förberedara för det, och det gör vi.

När det gäller målet för klimatet är det ett kollektivt mål. Men vi menar att det också ska gälla medlemsstaterna. Det är regeringens linje att det är både och. Annars riskerar man att inte nå upp till det kollektiva målet. Om tillräckligt många medlemsstater inte uppfyller det når vi inte heller det kollektiva målet. Vår självklara utgångspunkt är att det ska gälla alla medlemsstater.

Vad gäller Nagorno-Karabach är vi naturligtvis djupt oroade över den utvecklingen. Det finns en överenskommelse om eldupphör, men ändå har vi stridigheter. Vi stöder den så kallade Minskgruppen med OSSE-ordförandeskapets personliga representant i deras uppmaning om en omedelbar vapenvila och att återta förhandlingarna. Den linjen är klar. Både Sverige och EU är tydliga: Omedelbart eldupphör och återupptagna förhandlingar under ordförandeskapet för den så kallade Minskgruppen.

Det ställes en fråga om samarbetet mellan EU och Afrika. Jag menar att det är viktigt att man håller i det att det finns. Vi kunde under migrationskrisen se när vi hade både en del flyktingar och en del mer ekonomiska migranter som kom från den afrikanska kontinenten att det samarbetet på den afrikanska kontinenten hade betydelse. Det gällde både för att kunna bistå de flyktingar som levde under svåra förhållanden i läger och för att färre skulle söka sig vidare om de de facto inte var flyktingar.

Sedan är det naturligtvis mycket som är ett långsiktigt arbete. När det gäller utvecklingsbistånd är Sverige naturligtvis, som jag sa, väldigt aktivt i att se till att utvecklingen är bra i alla länder. Sedan vill vi gärna se ett komplett partnerskap: näringslivsutveckling, jobb, utbildning, mänskliga rättigheter, klimat och alla de viktiga frågorna. Det är också så att ju bättre möjligheter man skapar för människor i deras egna länder desto mindre blir trycket att lämna landet.

Jag tror att jag svarade på Joar Forssells fråga gällande de olika procentsatserna: Vi har drivit minst 55 procent, och vi menar att det är det som just nu ser ut att vara det möjliga. Därför vill vi se till att åtminstone hålla i det, men kan vi komma högre så ska vi göra det. Vi tycker att det är rätt med de 60 procent som parlamentet slog fast.

Vi vill dock inte riskera det som vi nu har, alltså åtminstone 55 procent. Och vi har det ännu inte, vill jag understryka, för vi vet inte hur den diskussionen går i Europeiska rådet. Men vi måste för allt i världen se till att inte bli kvar på 40 procent. Det vore det största misstaget vi kunde göra nu.

Amanda Palmstierna var också inne på det här med klimatet och att det är skrivet att vi ska ha en konstruktivitet och en pragmatism och trycka det uppåt. Vi ska göra vad vi kan för det, men det gäller att hålla i och söka så

Anf. 14 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag vill bara börja med att säga någonting om klimatet. Jag måste faktiskt säga att det är statsministern som är relativt tydlig när det gäller det. Det är tydligt att ståndpunkten är den vi har förhandlat här, vilket Jessica Rosencrantz frågade om. Det som möjligtvis gör mig förvirrad är snarare regeringspartiers och samarbetspartners företrädare.

Jag tänkte hålla mig till några andra frågor som ska behandlas på det här toppmötet. Det första är covid-19, en fråga som Annika Qarlsso lyfte tidigare. Vi är ju mitt uppe i pandemin, och vi ser en ökad smittspridning. Vi ska såklart se till att den avtar, men precis som Annika Qarlsso sa var det några saker i början som inte fungerade särskilt bra inom EU och i samarbetet, till exempel samordningen kring att öppna och stänga gränser, handel och inre marknad.

Jag tycker att det krävs en mycket bättre samordning, och om jag har förstått saken rätt kommer den här punkten att vara stående på dagordningen framöver. Det tycker jag är väldigt klokt och bra. Jag har också noterat att man har tagit tydligare steg; i går eller i dag pratade EU-ministrarna om hur det här informationsdelandet ska gå till. Det tycker jag är mycket bra, för den inre marknaden och den fria rörligheten är EU:s styrka och det gäller att vi värnar det varje dag.

När vi klagar ska vi också säga att det finns saker som har fungerat. Det har blivit bättre bland annat kring det här som jag nämnde men också när det gäller samordningen kring vaccin, som statsministern lyfter fram. För ett litet land som Sverige är det här mycket viktigt, och det är otroligt viktigt att vi fortsätter att spela en aktiv roll i det arbetet. Vaccinfrågan är också ett bra exempel på hur samarbetet inom EU faktiskt kan stärka våra olika medlemsstater.

Vad gäller Afrika lyfte Désirée Pethrus upp den fråga som jag saknade i statsministerns inledande anförande. Det är bra punkter som finns i slutsatserna och som statsministern lyfte här i dag, men precis som flera andra saknade jag migrationen som ju är en av de absolut viktigaste frågorna för EU i vår relation till Afrika.

Statsministern lyfte tillgång till utbildning och jobbskapande, och det är viktigt. Det handlar ju om grundorsakerna till migrationen. Men det finns problem här och nu, och det som inte fungerar, som vi har pratat om, är återvändandet, människosmuggling med livsfarliga resor över Medelhavet och så vidare. Det borde såklart vara en prioriterad fråga.

Slutligen skulle jag vilja lyfta fram frågan om Ryssland. På EU-nämnden i fredags fick utrikesministern ett starkt stöd av nämnden för att Sverige skulle stödja det tysk-franska förslaget om sanktioner mot Ryssland. Attacken mot Aleksej Navalnyj, som vi också har pratat om flera gånger här, var inte vilken attack som helst och inte en isolerad händelse. Precis som statsministern lade orden, tror jag, är det ett mönster som är helt oacceptabelt, och det kräver att man vidtar åtgärder och sanktioner som är kännbara.

Här är det ytterst viktigt att Sverige är en tydlig röst i EU och ser till att EU agerar samfällt och förmår Ryssland att acceptera den europeiska säkerhetsordningen. Jag hoppas att EU verkligen kan agera med all

gemensam kraft mot de ryska företrädare som gör sig skyldiga till allvarliga MR-brott mot den egna befolkningen, något som också hotar säkerheten på vår kontinent.

Anf. 15 JOAR FORSSELL (L):

Det kan vara jag som var otydlig eller missförstod svaret, eller så förstod inte statsministern frågan. Därför vill jag ändå ha ett lite tydligare svar på min fråga.

Jag och Liberalerna menar att om vi ska undvika klimatkatastrofen, eller åtminstone mildra den som vi redan är i, behöver vi även i fortsättningen ha tuffare klimatmål. De här 55 procenten räcker inte. Det är inte realistiskt. Då måste ett land som Sverige ta på sig ledartröjan.

Jag förstår att det är extremt mycket bättre med 55 procent än 40 procent. Där delar vi uppfattning. Jag delar också uppfattningen att regeringen behöver ha mandat att förhandla på samma sida som parter som vill ha 55 procent. Det mandatet har jag inte något problem med. Men det som min fråga handlar om är hur vi ska göra för att visa att det är Sverige som har ledartröjan. Om alla bara säger 55 procent kan det såklart vara svårt för vilket land som helst att höja ambitionerna och säga till exempel 60–65 procent.

Någon måste våga gå före och visa hur långt vi egentligen vill gå, och därför är min fråga återigen: Vad är vårt ingångsvärde? Det är en sak att säga att vi i en förhandlingssituation kan behöva samarbeta med länder som vill ha 55 procent. Men är vårt ingångsvärde fortfarande 55 procent, eller kan regeringen, precis som jag och Liberalerna, tänka sig ett ingångsvärde som är 60 procent och som tar sikte på 65 procent? Det tycker jag vore en rimlig ambition.

Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V):

Ordförande! Tack, statsministern, för svaren!

Jag måste säga att jag är överens med Liberalerna här. Jag ser ingen motsättning mellan att inse att man inte når sitt mål och att ställa upp ett mål. Däremot kan man vara helt säker på att man inte når sitt mål om man aldrig ställer upp det. Det är väl det samband man kan se.

Jag tycker att Sveriges position ska vara minst 60 procent, och det finns sannolikt en majoritet i riksdagen för det om regeringen så önskar. Sedan vet vi att man inte alltid når sina mål när man går in i förhandlingen, och det tror jag att nämnden begriper. Jag avser att anmäla en avvikande mening för Vänsterpartiets räkning om man inte godtar att det är målsättningen. Jag tycker att det är viktigt att väcka det i tid.

Sedan förstår jag också att Ryssland för närvarande inte är en del av slutsatserna. Slutsatserna är inte färdiga. Punkt 13 markerar dock att det är möjligt att de byggs ut med andra utrikespolitiska områden, och jag vill bara höra om statsministern i det fall Ryssland blir en del av slutsatserna – väl medveten om att det inte är säkert – i så fall är beredd att försöka att se till att fallet Jurij Dmitrijev nämns i slutsatserna.

Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande! När det gäller Jessica Roswalls fråga om covid-19 uppfattar jag inte att vi har olika uppfattningar, snarare tvärtom. Stöd för den inre marknaden och den fria rörligheten liksom vaccinfrågan är

otroligt viktigt, och det är därför som det är så starkt att vi kan samordna oss inom ramen för det – för vår egen del men också för den diskussion som man måste föra om en rättvis fördelning globalt. Där tycker jag att EU ska spela en stark roll, och det vill EU göra.

När det gäller Afrika och människosmuggling är hela tanken att vi på sikt ska komma till en annan ordning, just för att man inte ska behöva ha människosmuggling över huvud taget och att de som nu utnyttjar människor på ett fullständigt skrupelfritt sätt inte ska ha någon möjlighet att göra det. Den affärsmodellen måste knäckas, och ingången har hela tiden varit att man inte ska kunna uppnå någonting med det.

När det gäller sanktioner mot Ryssland är Sverige en tydlig röst i EU, och där är nog styrkan just att EU är enigt. I början var det några som trodde att det kanske inte skulle kunna gå att få ett enigt EU, men EU är enigt, och det är den största kraften vi kan ha.

Jag får be Joar Forssell om ursäkt; det var jag som missförstod. Vi behöver gå mot Parisavtalet, alltså att stoppa vid en och en halv grad – därför vill vi skärpa det här till minus 60 procent, med sikte på 65.

Poängen är att i slutsatserna se till att ha de här som ändå står upp för *minst* 55 procent. Det ska vi inte riskera. Det skulle vara ett styrkebesked att vi har det stödet här i Sveriges parlament, *at least 55 percent by 2030*, och sedan gå därifrån, så att säga. Vi vill ha 60 procent, gärna 65.

Nu ser vi att det här kan vara möjligt att uppnå. Vi ska därför inte riskera att förspilla det vi faktiskt har nu, för då skulle vi göra ett riktigt stort misstag. Vi måste komma ihåg att det krävs enhällighet. Det är inget majoritetsröstande här, utan en enda medlemsstat kan säga: Nej, vi tänker inte göra det här. Och då vore vi kvar på 40 procent. Det vore ett gigantiskt misstag.

Jag tror att vi tänker likadant. Det var jag som missförstod Joar Forssell; jag ber om ursäkt för det.

Skulle Ryssland komma upp är det klart att vi tar upp Dmitrijevs fall – absolut. Det är lika viktigt. Vi har drivit det fallet och tycker att det är en viktig fråga att driva.

Anf. 18 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Jag har en följdfråga på denna sifferbingoexercis. Det måste ju vara väldigt tydligt för oss vad det är statsministern begär mandat för att förhandla om. Minst 55 procent har genomgående varit regeringens ståndpunkt när man har sökt stöd här. Är det sistnämnda som jag hörde statsministern säga ett nytt mandatsökande att ytterst driva 65 procent men ha en förhandlingsmån ned till 55? Eller hur ska jag tolka mandatet som statsministern söker? Det är ju ganska avgörande. Vi hör också här i rummet att det finns lite olika tolkningar vad man lägger in i det regeringen säger.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Jag tror att det är ganska tydligt vad regeringen säger, men jag lämnar ordet till statsministern igen.

Anf. 20 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Vi stöder slutsatserna. Det står *at least 55 percent*. Det är det som vi stöder. Vi ger stöd för det så att vi säkerställer det.

Vi tycker egentligen att det skulle vara det högre och kommer att driva det. Men i slutsatserna är det det här som står nu, och vi vill lämna stöd till de slutsatserna.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Tack, statsministern! Jag sammanfattar med att konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Innan vi slutar sammanträdet för i dag tänkte jag bara tacka så mycket för min tid som ordförande i EU-nämnden. Jag tänker lämna in min avskedsansökan under morgondagen, eftersom jag ska börja i finansutskottet i stället.

Jag tycker att det har varit väldigt roligt att jobba med er. Jag tackar regeringen och statsrådet för gott samarbete, men framför allt tackar jag nämndens ledamöter som jag tycker verkligen visar att man i riksdagen jobbar hårt och tar stort ansvar för Sveriges röst i världen på olika sätt. Jag uppskattar det jättemycket.

Jag vill också tacka kansliet – ett hårt arbetande kansli, ska ni veta, särskilt under de här tiderna när det kommer skriftliga samråd hela tiden. Ni är alltid lika vänliga och tydliga trots att man ställer dumma frågor.

Tack så jättemycket för den här tiden! Jag har verkligen uppskattat det och hoppas att se er alla igen.

Anf. 22 ANNIKA QARLSSON (C):

Då vill jag bara på nämndens mandat säga ett stort tack för ditt sätt att leda EU-nämnden. Det är ju en väldigt speciell nämnd. Det är en bredd av frågor, och det finns ytterligare komplikationer med saker som ibland ska gå fort och ibland tar väldigt lång tid. Det är stor spännvidd på det arbete vi gör.

Du har med din kunskap och kompetens både från Europaparlamentet och från tidigare utskott här i riksdagen haft en bra bas med dig för att utföra detta arbete. Du har lett oss på ett fantastiskt bra sätt. Ibland har vi blivit lite upplysta om saker vi kanske inte visste innan, och du har också sett till att alla fått komma till tals.

Ett stort tack och ett stort lycka till! Det är bara att gratulera finansutskottet, som får ta del av dig. Tack så mycket!

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Tack! Därmed avslutar vi nämndens sammanträde.

§ 1 Europeiska rådet

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 4 MARKUS SELIN (S).....	3
Anf. 5 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	4
Anf. 6 MARTIN KINNUNEN (SD).....	4
Anf. 7 ANNIKA QARLSSON (C).....	5
Anf. 8 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	6
Anf. 9 JONAS SJÖSTEDT (V).....	8
Anf. 10 DÉSIRÉE PETHRUS (KD).....	8
Anf. 11 JOAR FORSSELL (L)	10
Anf. 12 AMANDA PALMSTIERNA (MP)	10
Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	11
Anf. 14 JESSIKA ROSWALL (M).....	13
Anf. 15 JOAR FORSSELL (L)	14
Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V).....	14
Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	14
Anf. 18 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	15
Anf. 19 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 20 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	15
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 22 ANNIKA QARLSSON (C).....	16
Anf. 23 ORDFÖRANDEN.....	16